

عنوان مقاله:

تبیین وضعیت سلامت کارگران و بهداشت کارخانه ها و تصویب نخستین آیین نامه بهداشت کارگران در ایران عصر پهلوی
(۱۳۰۴-۱۳۳۲ش)

محل انتشار:

مجله تاریخ اسلام و ایران، دوره 32، شماره 56 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 27

نویسندگان:

حسین احمدزاده نودیجه - متصدی خزانه جواهرات ملی بانک مرکزی ج.ا.ا، تهران، ایران

قباد منصوربخت - دانشیار گروه تاریخ، دانشکده ادبیات، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

وقوع انقلاب صنعتی و ماشینی شدن تولید اگرچه از سختی تولید و فشار بر جسم انسان تا حدی کاست، اما ساعات کار طولانی، بهره-کشی شدید و خطرات ناشی از کار با ماشین های نایمن اولیه، سلامتی و زندگی کارگران را به شکل روزافزونی مورد تهدید قرار داد. این امر به مسئله ای مهم در عرصه تولید صنعتی و زندگی اجتماعی تبدیل شد؛ زیرا آسیب و مرگ زودهنگام کارگران، صدمات فراوانی بر نیروی تولید و پیکره اقتصادی جامعه وارد می کرد. واکنش های طبیعی کارگران و ظهور اندیشه های انتقادی و اصلاحی اندیشمندان مختلف، حمایت از طبقه کارگر و توجه به سلامت و بهداشت کارگران را به مطالبه ای جدی در جوامع صنعتی اروپا تبدیل کرد. ایجاد صنایع جدید در ایران و پیدایش کارگر صنعتی و همچنین گسترش اندیشه های چپ، منجر به تسری مسئله فوق به کشورهای غیراروپایی از جمله ایران گردید. یافته های تحقیق حاضر که براساس ترکیبی از روش علی و عقلانی و عمدتاً بر پایه اسناد و جراید این دوره نوشته شده، نشان می-دهد که رضاشاه برخلاف سیاست های ضد چپ گرایانه خویش، تحت فشار مجامع بین المللی و افزایش کمی شمار کارگران فعال در بخش صنایع ماشینی، برای نخستین بار به تصویب «نظام نامه کارخانجات و موسسات صنعتی» در ایران اقدام کرد که در عرصه عمل به اجرا درنیامد. با سقوط وی به دست متفقین و فضای نسبتاً باز سیاسی، احزاب چپ گرا به خصوص حزب توده موفق شدند دولت را وادار سازند تا با استفاده از بستر و زیرساخت اولیه به وجود آمده در دوره رضاشاه، به تدوین نخستین «آیین نامه بهداشت کارگران» در ایران تن در دهد.

کلمات کلیدی:

دوره پهلوی، طبقه کارگر، سلامت کارگران، بهداشت کارخانه ها، قوانین و آیین نامه ها

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1664888>

